

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

V 2016/511

RAPPORT

PILOT UTBILDNINGSGRÄNSEN MED EXTERN BEDÖMNING 2016

Fristående kurser i regionala studier -
Afrikastudier och Mellanösternstudier

Extern bedömaregrupp: Mohammad Fazlhashemi, professor Uppsala universitet (ordförande), Ellen Hillbom, docent, Lunds universitet, Helle Lykke Nielsen, docent Göteborgs universitet, Lena Möller, studentrepresentant Södertörns högskola. Sekreterare: Gunilla Johnander Parlevi, Humanistiska fakultetskansliet, Göteborgs universitet.

Innehåll

2. Inledning	3
2.1 Utvärderingsobjekt: fristående kurser i regionala studier	3
2.2 Den fakultetsexterna bedömagruppen.....	3
2.3 Mål med utvärderingen	4
3. Underlag och metod	4
3.1 Skriftligt underlag	4
3.2 Platsbesök.....	5
4. Afrikastudier	5
4.1 Positivt	5
4.2 Förbättringsområden.....	6
5. Mellanösternstudier	7
5.1 Positivt	7
5.2 Förbättringsområden.....	8
6. Regionala studier	9
7. Sammanfattning måluppfyllelse	12
7.1 Afrikastudier	12
7.2 Mellanösternstudier.....	12

1. Bakgrund

Kvalitetsutskottet vid Göteborgs universitet (GU) stöder under 2016/2017 pilotprojekt för att pröva universitetets kvalitetspolicy (2016).¹ Varje fakultet har i samråd med kvalitetsutskottet valt en utbildning eller ett kluster av utbildningar för vilken/vilka utvärdering med extern bedömning genomförs under året.

Samhällsvetenskapliga fakulteten har valt att låta utvärdera fristående kurser i regionala studier av två anledningar. Kurserna har inte utvärderats tidigare av UKÄ, då de inte utgör egna huvudområden och fakultetsledningen vill i piloten se om GU:s utvärderingsmodell fungerar på fristående kurser.

2. Inledning

2.1 Utvärderingsobjekt: fristående kurser i regionala studier

Pilotutvärderingen omfattar fyra fristående kurser vid institutionen för globala studier, vars syfte är att ge kompletterande regional kunskap till studenter som läser till en examen i annat huvudområde:

- AA1111 Politiska förhållanden, konflikt och konflikthantering i Afrika, 15 hp
- AA1112 Ekonomiska förhållanden och internationellt utvecklingssamarbete i Afrika, 15 hp
- MÖ1111 Politik och samhälle i Mellanöstern, 15 hp
- MÖ1112 Demokrati, religion och konflikt i Mellanöstern, 15 hp

Bedömargruppen har valt att utvärdera AA-kurser respektive MÖ-kurser per område och inte som fyra separata kurser.

2.2 Den fakultetsexterna bedömargruppen

Bedömargruppens övergripande uppdrag är, enligt kvalitetspolicyn, att främja och säkra hög akademisk och pedagogisk kvalitet i universitetets utbildningar samt utbildningarnas relevans för student och samhälle. Den kollegiala utvärderingsformen och bedömargruppens samlade rekommendationer ska bidra till långsiktig kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av utbildningarna. De olika medlemmarna i bedömargruppen bidrar i arbetet med sina skilda perspektiv.

Efter dialog med institutionen för globala studier fattade dekan beslut om bedömargruppens sammansättning av tre vetenskapligt och pedagogiskt kompetenta akademiker med kunskaper inom de aktuella regionerna, varav två externa, samt en studentrepresentant:

- Mohammad Fazlhashemi, professor islamisk teologi och filosofi, Uppsala universitet (ordförande).
- Ellen Hillbom, docent, ekonomisk historia, Lunds universitet.
- Helle Lykke Nielsen, docent arabiska, Göteborgs universitet.
- Lena Möller, nu masterstudent offentlig organisation och ledning, Södertörns högskola. Tidigare kandidatexamen i Utveckling och internationellt samarbete.

---

¹ [Policy för Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Göteborgs universitet](#)

2.3 Mål med utvärderingen²

Det samlade underlaget ska ge möjlighet för bedömargruppen att värdera om utbildningen lever upp till:

- *att utbildningarna svarar mot kraven i högskolelagen och högskoleförordningen*
- *att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten*
- *att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum*
- *att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet*
- *att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens*
- *att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov*
- *att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen*
- *att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger*
- *att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs*

3. Underlag och metod

Som underlag för sin bedömning och avrapportering har bedömargruppen tagit del av nedanstående skriftligt material och gemensamt diskuterat de frågor som uppkommit utifrån detta. Vid det förberedande besöket, den 28 augusti 2016 fick gruppen även en muntlig komplettering om bakgrunden till utvärderingen av vicedekanan vid fakulteten. Gruppen har därutöver intervjuat institutionsledning; viceprefekt för utbildning samt studierektor och utbildningsledare vid regionala studier, kursansvariga lärare samt en student.

3.1 Skriftligt underlag

Det skriftliga underlaget ska beskriva hur utbildningen arbetar med kvalitetssäkring och -utveckling med avseende på studenternas lärande och utbildningens resultat.³

Styrdokument

1. Kursplaner inklusive litteraturlistor
2. Bedömningskriterier för examination
3. För utbildningsverksamheten relevanta styrdokument, rutiner och PM
4. Dokument (kursrapporter) som produceras inom ramen för löpande uppföljningsverksamhet

Utbildningsrelaterade dokument

1. Kursguider/motsv.
2. Exempel på scheman (som visar typ av undervisningsformer och lärarbemanning)
3. Exempel på examinationsuppgifter och studentsvar med bedömning (såväl svaga som starka)

Utvärderingsresultat inklusive åtgärder och uppföljning

1. Sammanställningar av kursvärderingar

---

² Kriterier från "Standards", del 1 i *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*.

³ Vägledning för utbildningsutvärdering med extern bedömning (Dnr V 2016/378)

Övrigt

1. Lärarlista med anställningsform, akademisk grad och undervisningsomfattning.
2. Statistiskt underlag; lärare med högskolepedagogiska meriter, antal kurs- respektive programstudenter (bedömargruppen önskat komplettering av ursprungligt material)
3. Länkar till relevanta webbsidor; Teachers resources, GUL.

3.2 Platsbesök

Utifrån diskussionen vid det förberedande mötet den 29/8 2016 samt en komplettering av materialet på några punkter sammanställde bedömargruppen ett frågebatteri inom huvudsakligen följande teman:

- Vetenskapligt innehåll och utbildningskvalitet
- Använd litteratur
- Använd pedagogik
- Lärarnas pedagogiska utbildning
- Examination
- Utvärdering/uppföljning

Sammanfattning av platsbesöket

Intervjuerna genomfördes under en heldag, den 28 oktober 2016, på Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet.⁴ Respondenterna hade inte fått frågorna i förväg. Varje intervjupass var en timma långt, förutom studentintervjun som var 30 minuter. Passen leddes av olika personer i bedömargruppen utifrån kompetensområde. Medan institutionsledning och lärare var väl representerade i intervjuerna visade det sig bara vara möjligt för bedömarna att träffa en student. Detta betyder att studenternas erfarenheter är underrepresenterade i underlaget för rapporten.

4. Afrikastudier

4.1 Positivt

Bedömarna finner att lärarna inom Afrikastudier representerar god vetenskaplig kompetens. Undervisningen vilar till stor del på lärarnas egen forskning och kurserna är forskningsbaserad. Av studenterna upplevs forskningsanknytningen och det faktum att lärarna är aktiva forskare generellt som något positivt som bidrar till undervisningens kvalitet.

Kurserna AA1111 och AA1112 erbjuder tillsammans stor bredd – både geografiskt (täcker exempel från hela kontinenten) och historiskt (behandlar historien även om fokus är på nutid). Den historiska bakgrunden som ges i introduktionsföreläsningarna på AA1111 är nödvändig för förståelsen av komplicerade konflikter i regionen i dagsläget. Detta är en uppfattning som delas av studenter och lärare och studenterna uppskattar denna aspekt av kursen.

Lärarna har genom åren tagit sin pedagogiska uppgift på stort allvar bl.a. har man lyssnat mycket på studenterna och deras önskemål för vad som ska behandlas under kursens gång. Lärarna har också ansträngt sig mycket för att få med studieovana studenter i behov av extra stöd och hjälp.

Lärarna har även arbetat med att på olika sätt sätta studenternas lärande i fokus, t.ex. har man infört läsande av skönlitteratur för kontext och lagt till mer praktiskt orienterade uppgifter som att presentera en affärsidé.

---

⁴ Bilaga: Kallelse intervjuer

4.2 Förbättringsområden

Definition av Afrika

Det är vanligt att använda historiska/kulturella/ekonomiska/politiska avgränsningar snarare än geografiska och att se Nordafrika som tillhörande Mellanöstern-regionen medan Afrika söder om Sahara ses som en egen region. Men inom Afrikastudier vid Göteborgs universitet finns det delade uppfattningar kring hur den regionala avgränsningen av "Afrika" bör se ut. Trots en medvetenhet om praxis i förhållande till avgränsningen för Mellanösternstudier vill lärare på AA1111 se att ämnet omfattar hela geografiska kontinenten Afrika, både regionen söder om Sahara och Nordafrika. Motiveringen är att de två delarna är sammanlänkade vad gäller ekonomi, politik, etc. En sådan definition skiljer sig inte bara från den indelning som finns inom området vid övriga universitet i världen, utan bidrar också till att ett redan stort ämne får ännu mer att täcka in och försvårar fokusering.

Bredd – djup

Båda kurserna i Afrikastudier är mycket övergripande. Medan de har mycket bredd saknar de djup och progression. Detta är förståeligt med tanke på uppdraget att ge en introduktion till regionen, men det är samtidigt problematiskt för kursernas identitet och tydlighet. Det är bedömarnas uppfattning att kursernas kvalitet skulle främjas av en tydligare fokusering och inbördes avgränsning, även ifall detta betyder att vissa aspekter utelämnas. Det skulle behövas att de individuella kurserna ges tydligare identitet genom fokusering. Avgränsningen mellan de bägge kurserna skulle kunna hittas exempelvis enligt uppdelningar som: historiskt eller nutid, ekonomiska eller politiska utvecklingsutmaningar, eller två olika teoretiska teman. En smalare ansats skulle öppna upp för progression inom kurserna. Smalare kurser med tydligare identitet skulle kunna öka attraktionskraften och dra till sig fler studenter.

Fokus

Kursinnehållet är idag nära knutet till lärarnas kompetens som forskare. Å ena sidan ger det en tydlig forskningsanknytning, men å andra sidan bidrar det till kursernas oklara fokus. Bedömarna föreslår att institutionen tillsammans med lärarna identifierar kursteman enligt vad som enligt mer objektiva kriterier kan ses som principiella frågor av relevans för att förstå Afrikas utveckling och utmaningar.

Ett exempel där kursinnehållet bestäms av lärarnas avvägningar snarare än principiella avvägningar är beslutet att ge utrymme för historisk bakgrund i AA1111 vilket verkar vara knutet till de nuvarande lärarnas preferenser och därmed kan försvinna ifall läraren byts ut.

I dagsläget saknas på bägge kurserna tillräcklig stringens mellan kursplan, litteratur, lektionsplan etc. Exempelvis tyder lektionsplanen på ett historiskt fokus i AA1111 men den ansatsen framgår inte av kursplanen. Samtidigt finns det historisk litteratur i AA1112 men den aspekten syns inte i lektionsplan och kursplan. Tydlighet är viktigt både för att attrahera studenter att söka men också för att få en genomströmning på kurserna. Intervjuerna visade att lärarna är medvetna om denna svaghet och att förändringar håller på att ske i denna riktning.

Använd litteratur

Litteraturen för AA1112 bygger huvudsakligen på litteraturlistan för AA1111. Bedömggruppen anser att det är för lite och för lätt litteratur även om sidomfånget är stort. Detta bekräftas också i studentintervjun, där studenten, som förvisso är studievan, efterfrågar framför allt fler artiklar.

Både lärare och studenter påpekar att det aktiva deltagandet hos studenterna brister. Därför menar bedömggruppen att fler grepp för att säkerställa att studenterna kommer förberedda till föreläsningar och seminarier krävs. Ett sätt är att integrera litteraturen bättre i undervisningen och genom examinationer. Genom att ställa frågor till litteraturen för en bättre diskussion på seminarier och

föreläsningar kan man aktivera studenterna och också få dem att känna förväntningar på aktivt deltagande.

Använd pedagogik

Det pedagogiska och vetenskapliga sammanhanget kan tydliggöras ytterligare i Afrikastudier som har pedagogiska problem med att det är många lärare som medverkar på kurserna. Studenterna kan uppleva detta som spretigt och till viss del upprepande samtidigt som man riskerar att tappa kopplingen till kursmålen. Ett mindre, väl sammansvetsat lärarlag förordas.

Undervisningen har påverkats av studenternas varierande studiebakgrunder och förkunskaper. Medan lärarna ansträngt sig för att få med de studieovana studenterna uppger vissa mer studievana studenter att de saknar utmaningar. Lärarlaget är väl medveten om problematiken men behöver ytterligare tid för reflektion för att kunna hantera detta på ett tillfredsställande sätt. Bedömargruppen föreslår att institutionen ser över på vilket sätt man kan stötta lärarna i att ta hand om de studierovana studenterna så att med lärartid kan läggas på gemensam undervisning som alla drar nytta av.

Det är en mycket låg svarsfrekvens på kursvärderingarna. Detta är problematiskt för lärarna som får vissa studenters feedback, men inte majoritetens. Problemet är vanligt för on-line-utvärderingar och institutionsledningen bör se sig om efter andra feedback former.

Examination

Det hade behövts kontinuerlig examination, istället för att allt samlas på slutet något som leder till att färre tar ansvar för sina studier i början av kursen. I studentintervjun framgår att studenten tycker att examinationerna bör delas upp på fler mindre uppgifter, fördelat över hela kursen. Detta ställer högre krav på studenterna och är ett sätt att styra studenterna till att ta större ansvar. Små examinationsuppgifter under kursens gång kan också vara ett sätt att öka genomströmningen på kurserna.

Från studentperspektiv finns även en önskan om kontinuerlig feedback på uppgifter under kursens gång som hjälper studenten att utvecklas under kursens gång och förbättra sina resultat.

Bedömargruppen håller med om de positiva effekterna av kontinuerlig feedback, men anser att studenterna fått ganska utförliga kommentarer på sina arbeten. I vissa fall har det dock varit mycket formalia-fokus i rättningen, brister som snarare borde påvisas än påverka betyget.

Bedömargruppen upplevde att en examinationsuppgift om att hitta på en affärsidé hade en oklar koppling till kursen, vilket också bekräftades i intervjun med studenten, som menade att den upplevdes som en gymnasieuppgift som gick att göra utan att läsa litteraturen. Uppgiften med affärsidén bör därför tas bort eller göras om så den kopplar an till kursmål och har ett tydligare syfte, samt har tydlig koppling till litteraturen.

5. Mellanösternstudier

5.1 Positivt

Med utgångspunkt från intervjuerna och de skriftliga underlagen för Mellanösternkurserna MÖ1111 och MÖ1112 (MÖ-kurserna) kan man konstatera att dessa kurser vilar på god vetenskaplig grund och att kurserna är relevanta för studenternas och samhällets behov och att lärarlaget har hög kompetens inom området med god forskningsanknytning.

Kursplanerna för MÖ-kurserna avspeglar en förnuftig ämnesmässig balans mellan de många aspekter en introduktionskurs till en geografisk region bör omfatta; regionala problemställningar kontra empirisk kunskap om specifika områden, ämnesmässig bredd kontra ämnesmässigt djup,

nutidsperspektiv kontra historisk kunskap etc. De två kurserna tycks också ha en tämligen tydlig avgränsning till varandra även om båda är baserade på den politiska situationen.

Lärarlaget har god pedagogisk kompetens. Användningen av exempelvis ”rollspel” som ett pedagogiskt inslag inom ramen för MÖ-kurserna bidrar till ett större engagemang från studenternas sida. Det bidrar till större inlevelse och förståelse av den komplexa situationen i Mellanöstern.

5.2 Förbättringsområden

Definition av Mellanöstern

Det är visserligen bra att kurserna utgår från lärarnas kompetens och forskningsområden, men detta lämnar samtidigt utrymme för brister. Idag är definitionen av Mellanöstern i kursen tätt sammankopplad till forskarnas specialområden, även om ett bredare regionalt område återspeglas i litteraturen. En vidare definition av regionen bör genomsyra kursen i sin helhet, både vad gäller kurslitteratur, undervisning och examination.

Lärargruppen och kursansvar

Lärarnas forskning är mycket viktig för den vetenskapliga kvaliteten på undervisningen. Det garanterar undervisningens forskningsanknytning och ger studenterna en god inblick i vilken forskning som bedrivs vid institutionen och fakulteten. Det förutsätter att lärarna bedriver forskning och ansöker om forskningsmedel på ett aktivt sätt. Detta kan samtidigt vara till nackdel för kontinuiteten då lärare som beviljas forskningsmedel/anslag, eller doktorander som blir färdiga med sina doktorandstudier och måste söka sig vidare, inte längre kan undervisa. Detta kräver att institutionen har en beredskap för att ersätta involverade lärare som ägnar sin tid åt forskning. Det är också viktigt att undervisningen inte blir beroende av enskilda individers forskningsinriktning på ett sådant sätt att ett mer generellt grepp om regionala studier går förlorat till fördel för ett smalt forskningsfält.

Ett pedagogiskt problem, som särskilt kommer till uttryck i MÖ1112 (precis som på AA-kurserna) är att kurserna är uppbyggda kring en räkna föreläsningar med ett antal olika föreläsare som föreläser om sitt forskningsfält. Som exempel kan nämnas att 15 mellanösternrelevanta föreläsningar på MÖ1112 fördelades mellan fem olika föreläsare. Det bör övervägas om detta är optimalt på en introduktionskurs som syftar att ge grundläggande förståelse för problematiken i regionen. Fördelningen på MÖ1111, där tre lärare undervisar på 20 föreläsningar, tycks betydligt mer lämpligt om målet är att skapa ett vetenskapligt och pedagogiskt sammanhang.

Problemet ovan förstärks förmodligen också av att det saknas kontinuitet i kursansvar och lärarbemanning. Kursansvaret för MÖ1112 hanteras idag av en doktorand, som lägger mycket tid och gör ett stort arbete på att hålla samman och koordinera undervisningen. Men hans möjligheter att lösa problem med olika föreläsare är ytterst begränsade och det kan inte anses rimligt att en doktorand har den överblicken som krävs för att skapa en ämnesmässig och pedagogisk kontinuitet på regionala kurser. Doktorander får gärna medverka i kurserna, men för att säkerställa de vetenskapliga och pedagogiska kvaliteterna bör disputerade lärare ha detta ansvar. Bedömare anser att GU bör reglera detta i riktlinjer för kursansvar.

Använd litteratur

I båda kurserna finns visserligen texter som även omfattar såväl den arabiska världen som Iran, Israel och Turkiet men ur ett vetenskapligt perspektiv kunde man önskat en mer uppdaterad och mer omfattande litteraturlista för kursen MÖ1111, för att förklara de många omvälvande situationerna som äger rum i regionen idag. Flera av böckerna (Fawcett (2005) och Hinchcliffe (2001) är uppdaterade versioner av äldre böcker med artiklar från 1987 och 1995 vilket framstår som föråldrat för en region

som sedan 2011 har undergått mycket stora förändringar. Litteraturlistan för MÖ1112 framstår däremot som både uppdaterad och relevant i förhållande till kursens titel och mål.

Examination

Den avslutande examinationen sker genom att studenterna får välja en fråga som de ska svara på. Visserligen finns ytterligare examinerande inslag i form av inlämningsuppgifter under kursens gång, men att examinera på en enda fråga känns ändå som lite i underkant för en hel kurs. Frågan är om man, utifrån denna examinationsmodell, kan säkerställa att studenter tar till sig kursmålen när de får möjlighet att välja bort tre av fyra tentafrågor. Det kan innebära att studenten inte har någon aning om övriga frågor och därmed inte har tillgodogjort sig alla delar av kursen.

6. Regionala studier

Mellanösternkunskap och Afrikastudier inom Regionala studier tycks vara utbildningar på GU som har svårt att hitta en stark identitet, både för studenter och för lärare. Detta är inget ovanligt för fristående kurser som mest består av övergripande introduktion till ett stort geografiskt område. Utmaningarna är lätta att känna igen.

Den allmänna utvecklingen inom svenska universitet idag handlar om att röra sig från de fristående kurserna till att binda upp studenter inom program. Det finns för- och nackdelar med denna utveckling. Fördelarna är tydlighet för studenterna när det gäller en rekommenderad studiegång, enklare administration och högre genomströmning. Nackdelarna är att de ämnen som faller utanför programstrukturerna hotas att läggas ned eftersom de inte "passar in" någonstans. Samtidigt har dessa kurser ett existensberättigande eftersom de förmedlar kunskaper som studenterna annars inte kan få tillgång till annars. Regionala studier är typiska exempel på enstaka kurser som hänger sig kvar men som söker efter en starkare ställning.

6.1 Studentgruppen

Nästan alla studenter som läser AA- och MÖ-kurserna tar dem som fristående, och många av studenterna har också en annan utbildningsbakgrund än en samhällsvetenskaplig. Studentunderlaget består alltså till en mycket liten del av programstudenter (ca 2 av 30) och till en större del av studenter som läser brett, varav några kanske inte helt säkra på vad de skall ha kurserna till.

På Regionala studier upplever såväl studenter som lärare att studenterna inte engagerar sig aktivt i tillräcklig grad vilket bland annat visar sig i bristande förberedelser till seminarier och föreläsningar. Följden blir att undervisningen blir lärarstyrd och präglad av envägskommunikation. Såväl genomströmning som det låga deltagandet i kursutvärderingarna pekar i samma riktning.

Att gruppen är heterogen samt att en inte obetydlig del av studenterna till synes saknar stark motivation utgör en utmaning för administration och lärare då dagens svenska universitet granskar alltmer output och mätbar "kvalitet" som t.ex. antagningspoäng, genomströmning, betygsgenomsnitt och anställningsbarhet.

Rekommendation

Hur kan utmaningarna med studentunderlaget bemötas? Kursernas syfte är, enligt institutionen, att ge kompletterande regional kunskap till studenter som läser till en examen i annat huvudområde vilket i grunden innebär att studentgruppen förväntas vara heterogen. För att bemöta de problem som finns bör

man från institutionens sida skapa pedagogiska modeller samt avsätta extra resurser för att höja studenternas aktivitetsgrad och därmed kvaliteten på kursen.

Det bör säkerställas att grundläggande samhällsvetenskapliga begrepp och teorier tydliggörs i undervisningen, att undervisningsformer varierar samt att feedback från studenterna inhämtas för att möjliggöra en löpande justering av undervisningens form och innehåll. Utmaningarna med studentgrupperna är något som måste tas på största allvar av ledningen då detta även kan vara en orsak till att studenter hoppar av.

Alternativet till det pedagogiska och vetenskapliga utvecklingsarbetet kan vara att man aktivt arbetar med att bli del av etablerade program, alternativt utarbetar ett nytt program, och att öka andelen programstudenter på kurserna. Bedömarna understryker att det är viktigt att möjligheten att läsa fristående kurs finns kvar eftersom det också kan vara en viktig inkörspport till fortsatta studier.

6.2 Lärargruppen

Vad gäller den fasta lärargruppen är den liten och tiden för att undervisa styrs till stor del av deras forskningsanslag. Fördelen är att studenterna har tillgång till lärare som är aktiva forskare och att kopplingen mellan forskning och undervisning är tydlig. Nackdelen är att lärare kommer och går, det saknas kontinuitet såväl pedagogiskt som ämnesmässigt. Kursernas innehåll ändras beroende på vilken lärare som har dem.

Rekommendation

Hur kan man hantera utmaningen med kontinuitet bland lärare? Den åtgärd som redan används av institutionen genom 30%-regeln är att bestämma en fast andel av tjänsten alltid går till institutionstjänstgöring – undervisning eller administration – oberoende av forskningsmedel. Det borde göra planeringen för framtida undervisning enklare, men uppenbarligen räcker den inte till.

Kontinuitet i undervisningen genom att sammanhålla lärarlagen är nödvändigt för att kurserna ska fungera. För att skapa ett pedagogiskt sammanhang som lärarna kan följa är ett förslag till ovanstående problem att ha en person på minst lektorsnivå som har ansvar för att utveckla kurserna vetenskapligt, pedagogiskt och praktiskt bland annat genom att införa mer varierande undervisningsformer, som sätter studentens lärande i centrum. Undervisningen på MÖ1112 bör tilldelas exempelvis tre lärare som är förpliktigade att ha hand om undervisningen över några år.

6.3 Det pedagogiska ledarskapet

Det finns rutiner för högskolepedagogisk utbildning, lärarmöten, uppföljning av kvalitet etc. och ledningen på Regionala studier verkar vara medvetna om de utmaningar som finns och arbetar med olika strategier för att hantera det. Trots detta har de ändå svårt att få till stånd de önskade resultaten.

Rekommendation

För mer omfattande förändringar krävs dock att man frågar sig hur incitamentsstrukturen ser ut på avdelningen. Ska värdet av undervisningskvalitet höjas måste detta genomsyra ledningens övergripande strategier.

Ett exempel är att lärare klagat på att det saknas tid för att omarbete kurser i den utsträckning de anser behövs. För att driva en mer studentbaserad och interaktiv undervisning krävs att ledningen är beredd att lägga mer resurser på undervisningen och att man följer upp hur undervisningstimmarna används av lärarna.

Att forskning prioriteras över undervisning är rationellt i de vanliga incitamentsstrukturerna på svenska universitet. Frågan är om det går, och om man är beredd att, "tvångskommendera" lärare till institutionstjänstgöring på bekostnad av deras forskning. Det innebär att institutionens bästa går före lärarnas karriärval, vilket kan vara nödvändigt för att komma till bukt med de problem som finns i dagsläget. Det handlar om att utveckla karriärvägar baserade på undervisningsmeritering som alternativ till forskning, t.ex. lönepåslag eller undervisningsdocentur.

6.4 Studentbaserat lärande

Det är positivt att det finns en ökad medvetenhet om behovet av generella akademiska färdigheter, som exempelvis akademiska skrivprocesser, självständig litteratursökning, inte minst med tanke på gruppen studieovana studenter som också finns i målgruppen. Bedömarna uppmuntrar till fortsatt arbete och då gärna mer systematiskt.

Det är svårt att få ett klart intryck av studenternas lärande på basis av ett fåtal utvärderingar och en enda studentintervju. Det är oklart i vilken grad studenter själva tar ansvar för sitt lärande men samtidigt är det lärarnas ansvar att erbjuda en varierad undervisning oavsett målgrupp. Att rollspel har använts som pedagogiskt grepp tycks vara enstaka initiativ. Undervisningen förefaller i övrigt mycket traditionell och icke-aktiverande.

Rekommendation

En möjlighet vore att göra preliminära utvärderingar där studierektor/utbildningsansvarig tar en diskussion med studenterna under kursernas gång och då också får möjlighet att formulera krav på aktivt deltagande i undervisningen.

Dessutom bör fler aktiverande lärometoder införas, exempelvis Flipped classroom, studentgrupper med en äldre student som mentor, andra typer av mer studentrelevanta uppgifter än att skriva 3 sidor, exempelvis intervjuer, skriva en opinion till en tidning om ett givet politiskt problem, hålla en presentation, eventuellt filmad för medstudenter, etc.

6.5 Använd litteratur

Litteraturlistorna varierar en hel del i omfång mellan AA- och MÖ-kurser vilket bör reflekteras kring. Det är svårt att ge anvisningar i antal sidor eftersom både omfång och svårighetsgrad är parametrar att ta hänsyn till. Men före Bologna-införandet fanns en standard om antal sidor per antal poäng som nu frångåtts även om lärarna fortfarande har den "i bakhuvudet".

Rekommendation

Vägledande ramar bör sammanställas avseende sidantal. Dessutom bör uppdatering av litteraturen göras oftare, framför allt länkar till nya nätbaserade forskningsartiklar för att säkerställa att omvälvande händelser i regionerna inte faller bort. Dessa länkar kan förnyas i samband med varje kurstillfälle.

7. Sammanfattning måluppfyllelse

7.1 Afrikastudier

I förhållande till utvärderingsmålen stipulerade i Göteborgs universitets kvalitetspolicy är det sammanfattningsvis bedömargruppens uppfattning gällande kurserna i Afrikastudier att:

- Utbildningen svarar mot kraven i högskolelagen och högskoleförordningen.
- Ifall de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten kan inte bedömargruppen avgöra eftersom man varken tagit del av de faktiska resultaten eller informerats om vilka förväntningar som finns.
- Undervisningen arbetar för att sätta studenternas lärande i centrum, men det finns utrymme för ytterligare pedagogisk utveckling mot detta mål.
- Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.
- Verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig kompetens. Högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens finns i stor utsträckning bland inblandade samtidigt som arbetet pågår med kontinuerlig pedagogisk vidareutbildning av lärare.
- På ett allmänt plan anser bedömargruppen att det är relevant för studenter och samhälle att Afrikastudier erbjuds på svenska universitet. Däremot saknas det underlag i form av t.ex. alumni- eller arbetsmarknadsundersökningar av utbildningen för att bedöma den specifika betydelsen för studenters karriär eller samhällsutvecklingen.
- Studenterna har inflytande i planering och genomförande av utbildningen. Gällande uppföljningen kan den förbättras t.ex. genom att få studenter att i större omfattning fylla i kursvärdering.
- En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger.
- Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs.

7.2 Mellanösternstudier

I förhållande till utvärderingsmålen stipulerade i Göteborgs universitets kvalitetspolicy är det sammanfattningsvis bedömargruppens uppfattning gällande kurserna i Mellanösternstudier att:

- Utbildningen svarar mot kraven i högskolelagen och högskoleförordningen
- De faktiska studieresultaten motsvarar till viss del de förväntade studieresultaten. Kraven för examination bör uppgraderas.
- Undervisningen arbetar för att sätta studenternas lärande i centrum, men det finns utrymme för ytterligare pedagogisk utveckling mot detta mål och det bör finnas större inslag av progression i kurserna.
- Undervisningens innehåll och form vilar i hög grad på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet. Länkar till nätbaserade aktuella forskningsartiklar bör fogas till litteraturlistan.
- Verksamma i utbildningen har i hög grad aktuell ämnesmässig kompetens. Högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens finns i stor utsträckning bland inblandade samtidigt som arbetet pågår med kontinuerlig pedagogisk vidareutbildning av lärare. Sammanhållna lärarlag skulle ge undervisningen en bättre kontinuitet.
- På ett allmänt plan anser bedömargruppen att det är relevant för studenter och samhälle att Mellanösternstudier erbjuds på svenska universitet. Däremot saknas det underlag i form av t.ex. alumni- eller arbetsmarknadsundersökningar av utbildningen för att bedöma den specifika betydelsen för studenters karriär eller samhällsutvecklingen.
- Studenterna har inflytande i planering och genomförande av utbildningen.
- En för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Kallelse

Datum: 2016-10-28

Tid: Se intervjuschema nedan

Plats: OBS! Ny lokal: Konferensrummet på Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet, Övre Husargatan 36

Samman kallande: Bedömargruppen för utvärdering av regionala studier 2016; Mohammad Fazlhashemi, professor islamisk teologi och filosofi, Uppsala universitet (ordförande), Ellen Hillbom, docent, ekonomisk historiska, Lunds universitet, Helle Lykke Nilesen, docent arabiska, Göteborgs universitet, Lena Möller, studentrepresentant (masterstudent offentlig organisation och ledning, Södertörns högskola).
Sekreterare Gunilla Johnander Parlenvi, Humanistiska fakultetskansliet, GU.

Dagordning: Bedömargruppen träffar och intervjuar institutionsledning, lärare och studenter. Frågorna kommer att vara grupperade inom teman som exempelvis vetenskapligt innehåll, pedagogik, litteratur, examination, bemanning, studentinflytande och uppföljning utifrån det underlag gruppen fått tillgång till rörande kurserna MÖ1111, MÖ1112, AA1111, AA1112.

Intervjuschema 2016-10-28

På plats	Intervjutid	
	09.00–09.30	Bedömargruppen träffas enskilt.
09.25	09.30–10.30	Intervju med viceprefekt med utbildningsansvar, studierektor och utbildningsledare för regionala studier
	10.30–11.00	Paus, uppsamling I
10.55	11.00–12.00	Intervju med lärargrupp 1 (Mellanösternstudier) Önskemål: Kursansvarig MÖ1111, Kursansvarig MÖ1112 samt 1-2 lärare
	12.00–13.00	Lunch
	13.00–13.30	Uppsamling II
13.25	13.30–14.30	Intervju med lärargrupp 2 (Afrikastudier) Önskemål: Kursansvarig AA1111, Kursansvarig AA1112 samt 1-2 lärare
	14.30–15.00	Paus, uppsamling III
14.55	15.00–16.00	Intervju med studenter (blandad grupp från båda ämnena) Önskemål: 2-4 studenter, om möjligt från kurserna.
	16.00–17.00	Bedömargruppen samlar dagens intryck inför rapportskrivning.

Kommande tidplan för bedömargruppens arbete:

1 december 2016	Bedömargruppen skickar rapport
Slutet av januari 2017	Bedömargruppen presenterar rapport vid möte i Göteborg.